

СХВАЛЕНО

Протокол педагогічної ради
Костопільського ліцею № 1
ім. Т.Г.Шевченка
27.10.2022 № 2

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Костопільського ліцею № 1
ім. Т.Г.Шевченка
31.10.2022 № 128-о/д
Директор _____ Людмила ЯРОШИК

ТИМЧАСОВИЙ ПОРЯДОК
організації освітнього процесу
Костопільського ліцею № 1
ім. Т.Г.Шевченка
Костопільської міської ради
на період воєнного стану

1. Загальні положення

1. **Тимчасовий Порядок** організації освітнього процесу в Костопільському ліцеї № 1 ім. Т.Г.Шевченка Костопільської міської ради на період воєнного стану розроблений відповідно Указу Президента України від 24.02.2022р. №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (із змінам), наказу МОН України від 28 березня 2022р. №274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні», Постанови КМУ від 24.06.2022 року №711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні», листа ДСНС від 14.06.2022 №03-1870/162-2 «Про організацію укриття працівників і дітей у закладах освіти», Порядку заповнення та перебування в спорудах фонду захисних споруд цивільного захисту (витяг з Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом МВС від 09.07.2018р. №579), інформаційних листів МОН України від 06.07.2022р. «Особливості організації 2022/2023 навчального року» та від 01.08.2022р. «Безпечне середовище: як діяти вчителям під час занять при оголошенні сигналу «Повітряна тривога», з метою створення безпечних умов для організації якісного освітнього процесу та збереження життя і здоров'я всіх його учасників.

2. Цей Тимчасовий Порядок визначає алгоритм дій учасників освітнього процесу та особливості його організації в залежності від безпекової ситуації в регіоні та місті. Тимчасовий Порядок складається з таких розділів:

2.1. Тимчасовий порядок організації освітнього процесу в ліцеї в умовах воєнного стану.

2.2. Порядок дій учасників освітнього процесу під час сигналу «Повітряна тривога».

2.3. Тимчасовий порядок роботи технічного персоналу ліцею в умовах воєнного стану.

2.4. Порядок дій при виявленні підозрілих або вибухонебезпечних предметів.

2.5. Порядок дій при виникненні загрози терористичного акту шляхом повідомлення про замінування та одночасної загрози нанесення ракетного або повітряного удару.

2.6. Додатки.

3. Відповідальність за організацію та виконання безпекових заходів покладається на засновника та директора ліцею.

4. Щоденний контроль за виконанням безпекових заходів під час проведення освітнього процесу, загальна координація дій в умовах НС на час воєнного стану покладається на заступника директора з навчально-виховної роботи Бирду Л.О.

5. Відповідальність за проведення роз'яснювальної роботи з персоналом закладу покладається на заступника директора з навчально-виховної роботи Бирду Л.О. та заступника директора з господарської роботи Грицовник Н.І.

6. Відповідальність за проведення роз'яснювальної роботи з учнями щодо заходів безпеки, а також дотриманням безпекових вимог під час проведення занять, позакласних заходів покладається на заступника директора з навчально-виховної роботи Бирду Л.О.

7. Контроль за станом здоров'я учасників освітнього процесу та персоналу, надання необхідної домедичної допомоги, налагодження комунікації з медичними закладами покладається на сестру медичну ліцею Бачук О.В.

8. Організація очного, змішаного та дистанційного навчання, забезпечення необхідних змін в розкладі занять учнів, коригування освітньої програми та своєчасної заміни відсутніх педпрацівників покладається на заступника директора з навчально-виховної роботи Коротчук Л.І.

9. Контроль за організацією харчування в умовах воєнного стану, дотриманням безпекових заходів в їдальні покладається на заступника директора з навчально-виховної роботи Мельник З.Ю.

10. Відповідальність за інформування і комунікацію з батьками (повідомлення через Viber-групу класу про переміщення дітей до укриття), доведення до відома батьків та учнів даного Тимчасового Порядку покладається на класних керівників 1-11 класів.

11. Відповідальність за евакуацію учнів під час «Повітряної тривоги» покладається на класних керівників та вчителів-предметників (згідно розкладу). (Додаток 1).

12. Контроль за належним станом найпростішого укриття, що знаходиться у закладі освіти (54.2.м) та протирадіаційного укриття, що знаходиться за адресою м. Костопіль, вул. Грушевського, 2, яке розташоване у межах 350м від закладу освіти, реагуванням технічного персоналу на сигнал «Повітряна тривога», виявлення підозрілих або вибухонебезпечних предметів покладається на заступника директора з господарської роботи Грицовник Н.І..

2.1. Тимчасовий порядок організації освітнього процесу в ліцеї в умовах воєнного стану

У залежності від безпекової та енергетичної ситуації в регіоні та місті, запитів батьків, наявної спроможності площі укриття освітній процес для закладу загалом або окремих класів буде організовано за змішаною або дистанційною формою навчання. У випадку змішаного формату навчання можлива організація освітнього процесу у відповідні дні для частини учнів очно, для інших – дистанційно, і навпаки. В окремих випадках можливе введення позмінного навчання. У випадку

ведення бойових дій в місті або районі, збільшення активності обстрілів, погіршення енергетичної ситуації, що унеможливить забезпечення відповідного теплового режиму в закладі в опалювальний період, або погіршення епідемічної ситуації з виявленням випадків захворювання на коронавірусну інфекцію, освітній процес організовується виключно в дистанційній формі. Дистанційна форма навчання організовується відповідно до діючого Положення про дистанційне навчання, затверджене закладом освіти від 01.09.2021 № 142-о/д «Про затвердження Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти Костопільського НВК».

За заявою батьків для окремих учнів можлива також організація дистанційної, сімейної або індивідуальної форми навчання, в тому числі для учнів, які виїхали на тимчасове проживання до іншого регіону або за кордон, але виявили бажання продовжити навчання в закладі.

Також за заявою батьків можуть проводитись корекційно-розвиткові заняття для дітей з ООП у дистанційному режимі під час воєнного стану в країні.

Освітній процес з учнями з числа осіб з ООП, які навчаються індивідуально, дистанційно організовується за попереднім погодженням з батьками в очному, змішаному або дистанційному форматі, при цьому безумовною вимогою для проведення очних занять на дому є наявність захисного укриття в помешканні учня або поруч з ним, відповідно обладнаного і достатнього за площею для перебування учня та вчителя під час сигналу повітряної тривоги.

За необхідності, з метою збереження життя та здоров'я всіх учасників освітнього процесу в разі критичного загострення безпекової ситуації, рішенням педагогічної ради і наказом директора впродовж навчального року можуть вноситись зміни в режим роботи закладу, форму навчання учнів, а також в окремих випадках впроваджуватись вимушені канікули з подальшим коригуванням виконання освітньої програми.

2.2. Порядок дій учасників освітнього процесу під час сигналу «Повітряна тривога»

2.2.1. Сигнал «Повітряна тривога» під час перебування дітей в ліцеї (проведення уроку в очному режимі, занять факультативів, проведення позакласних заходів, а також під час перерви):

1. Після отримання на мобільний застосунок сигналу «Повітряна тривога» або включення місцевої сирени системи оповіщення відповідальна особа за оповіщення в навчальному корпусі (черговий адміністратор/педпрацівник) вмикає наявну систему оповіщення закладу (три довгих дзвінка на евакуацію), відповідальна особа за евакуацію (черговий адміністратор/педпрацівник) контролює процес евакуації класів та вчителів з корпусу закладу, збирає дані від

вчителів про учнів, присутніх в ліцеї, але відсутніх в класі на момент евакуації та організовує їх пошук і подальшу евакуацію до найближчого укриття.

2. Вчитель, який проводить урок, сповіщає учнів про загрозу і евакуацію, зазначає, що необхідно швидко зібрати свої особисті речі, одягти верхній одяг і вишикуватись в колону по двоє, а також нагадує про основні правила евакуації: дотримуватись вказівок вчителя, не говорити, не бігти, не штовхатись, не повертатись. Крім того, кожен учень класу повинен заздалегідь мати тривожну валізку, у якій має бути записка з інформацією (ПІБ, клас, ПІБ батьків, контактні телефони).

3. Поки учні збираються і шикуються, вчитель вимикає включені ТЗН, бере особисті речі, класний журнал, перераховує наявну кількість учнів в класі, визначає відсутніх на момент евакуації з числа присутніх в ліцеї, після чого, очоливши колону, організовує евакуацію учнів з навчального кабінету до місця укриття, закріпленого за даним класом, згідно Маршруту евакуації (Додаток 2). При цьому навчальні кабінети на ключ не замикаються для подальшої перевірки.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час перерви евакуацію учнів 1-4 класів до укриття здійснює класний керівник, учнів 5-11 класів - вчитель, який проводив заняття або педагог наступного за розкладом уроку. Евакуацію дітей з їдальні та зі спортивних майданчиків організовують закріплені чергові працівники закладу.

Для організації евакуації та супроводу учнів класу залучаються асистенти вчителів (в інклюзивних класах), класні керівники (в разі проведення уроків вчителями-предметниками), сестра медична, практичний психолог, а також закріплені за класами технічні та/або педагогічні працівники.

Якщо маршрут до укриття проходить через проїзну частину, учні та педагоги, які їх супроводжують, суворо дотримуються ПДР.

Для швидкого надання медичної допомоги залучається медичний працівник, який супроводжує дітей до місця укриття, а для психологічної підтримки – практичний психолог закладу освіти.

4. Чергові педагогічні та технічні працівники (відповідно до розпорядження директора) після оголошення сигналу оповіщення і евакуації учнів з навчальних кабінетів, перевіряють всі приміщення закладу на відсутність у них учасників освітнього процесу та працівників, знеструмлення електричних приладів та ТЗН, по завершенню перевірки прямують до найближчого укриття на території закладу.

5. Учні, які знаходяться на подвір'ї закладу, під час сигналу оповіщення повинні самостійно рухатися до укриття і долучитись до учнів свого класу.

6. Після прибуття до захисної споруди вчителі та супроводжуючі працівники допомагають учасникам освітнього процесу швидко та спокійно зайняти місця. Вчителі перевіряють кількість учнів, евакуйованих до укриття і обов'язково

повідомляють чергового адміністратора лише в тому випадку, коли не всі учні евакуювались згідно списку. Черговий адміністратор передає інформацію директору для прийняття оперативних рішень.

Під час перебування в захисній споруді вчителі та відповідальні особи здійснюють необхідну підтримку, заходи для комфортного та спокійного перебування в укритті, особливо у випадку присутності дітей з ООП, з якими класному керівнику потрібно попередньо провести навчання та бесіди із залученням шкільного психолога та/або асистента вчителя.

7. Якщо сигнал тривоги не спрацював під час повітряної атаки, або спрацював із запізненням і немає можливості організувати евакуацію учнів із навчального кабінету, слід скористатись правилом «двох стін» і розмістити учнів в безпечному місці, що має щонайменш дві стіни для захисту ззовні.

8. У разі, якщо тривога триває довгий час (понад годину і більше), з учнями по можливості організовуються розвивальні та/або навчальні заняття, усні бесіди, обговорення, перегляд відео або виконання онлайн-вправ за допомогою мобільних телефонів тощо. При цьому слід пам'ятати і нагадати дітям, що в укритті необхідно дотримуватися дисципліни та якнайменше рухатися, забороняється голосно говорити, шуміти, пересуватись приміщеннями без особливої потреби, мати з собою легкозаймисті речовини або речовини, що мають сильний запах, небезпечні засоби, зокрема для освітлення, які можуть спричинити пожежу.

Для повноцінного відпочинку дозволяється брати з собою легкі підстилки й невеликі подушки з поролону, губчастої гуми або іншого синтетичного матеріалу.

Після відвідання санвузлів руки дезінфікуються відповідними засобами для дезінфекції.

Незалежно скільки триває тривога, забороняється самостійно відпускати учнів з укриття до закінчення сигналу тривоги. Забрати дітей з укриття до закінчення сигналу тривоги можуть лише батьки персонально і під власну відповідальність.

9. Вихід із захисної споруди здійснюється тільки якщо надійшла інформація про відсутність небезпеки (після уточнення ситуації в районі споруди), а також у випадках вимушеної евакуації.

Вимушена евакуація зі споруди фонду захисних споруд проводиться, якщо:

- відбулося пошкодження споруди, що виключає подальше перебування в ній осіб, які укриваються;
- відбулося затоплення споруди;
- сталася пожежа у споруді та утворилися в ній небезпечні концентрації шкідливих газів;
- було досягнуто граничних параметрів внутрішнього повітряного середовища.

10. Після завершення небезпеки та оголошення про відбій тривоги, вчителі та відповідальні особи слідкують за тим, щоб вихід усіх учасників освітнього процесу з укриттів здійснювався колонами або групами.

У залежності від тривалості тривоги і часу її закінчення директор або черговий адміністратор приймають рішення і доводять до відома вчителів щодо можливості повернення учнів і вчителів до навчальних кабінетів і продовження навчання із внесенням відповідних змін в розклад уроків або організації пропущених уроків в дистанційному режимі для самостійного засвоєння матеріалу і повернення учнів додому. Про прийняття відповідного рішення вчителі сповіщають батьків через Viber-групи класів після відбою тривоги.

2.2.2. Сигнал «Повітряна тривога» під час проведення онлайн-уроку в синхронному режимі:

1. Після отримання на мобільний застосунок сигналу «Повітряна тривога» або включення місцевої сирени системи оповіщення вчитель сповіщає учнів про загрозу, просить вийти з режиму відео-конференції, вимкнути комп'ютер і перейти у безпечне місце, визначене в родинних учнів.

2. Після того, як всі учні відключились, вчитель також повинен від'єднатись, вимкнути свій комп'ютер і перейти в безпечне місце (якщо працює вдома) або в найближче укриття.

3. Навчальний матеріал уроку учні опановують після закінчення сигналу тривоги відповідно до вказівок чи рекомендацій вчителя.

2.2.3. Сигнал «Повітряна тривога» під час виходу з дому або перебування в дорозі до ліцею:

1. Якщо сигнал «Повітряна тривога» застав учня або працівника ліцею під час приготування до виходу з дому в ліцей для очного навчання, вони одразу повинні перейти у визначене безпечне місце, дотримуючись відповідних безпекових заходів. Після чого учні (або їх батьки) сповіщають класного керівника про місце перебування дитини. Педагогічні працівники про своє місце перебування сповіщають чергового адміністратора або директора, технічні працівники – заступника директора з господарської роботи.

2. Якщо сигнал «Повітряна тривога» застав учня або працівника в дорозі до ліцею, то можливі варіанти реагування:

- повернутися додому і перейти у визначене укриття, якщо дорога назад займає не більше 10 хвилин;

- дійти до найближчого (в межах 10 хв.) укриття на своєму маршруті (для цього батькам необхідно заздалегідь провести роз'яснювальну роботу з дітьми щодо найближчих укриттів на шляху до закладу);

- якщо дістатись до найближчого укриття швидко неможливо, слід скористатися наявними природними або штучними укриттями, зокрема, рельєфом

місцевості (балки, яри тощо), заглибленими приміщеннями та спорудами, за відсутності вищезазначених – у будівлях і спорудах різного призначення правилом «двох стін».

3. Якщо сигнал «Повітряна тривога» застав учня або працівника в громадському транспорті, слід залишити транспорт і пройти до найближчого укриття.

6. У всіх випадках навчальні заняття відновлюються в закладі через 30 хв. після відбою «Повітряної тривоги».

7. Якщо виникають додаткові непередбачені ситуації (довготривала «Повітряна тривога», часті сигнали «Повітряної тривоги» тощо) подальший режим навчання і роботи визначає директор ліцею після закінчення сигналу тривоги в залежності від її тривалості та безпекової ситуації, про що сповіщається через визначені канали зв'язку.

2.2.4. Якщо під час перебування учасників освітнього процесу в укритті в будівлю захисної споруди влучила ракета вчителю необхідно:

- надати першу домедичну допомогу потерпілим (за наявності);
- повідомити про випадок ДСНС та директора ліцею (за можливості);
- дочекатись відбою тривоги і організовано покинути укриття (якщо входи вільні і немає загрози пожежі або завалу);
- якщо входи завалено, повідомити про своє місце перебування, заспокоїти учнів і дочекатись допомоги.

2.3. Тимчасовий порядок роботи технічного персоналу ліцею в умовах воєнного стану.

Крім виконання обсягу робіт, визначених посадовими обов'язками, згідно розпорядження директора технічні працівники розподіляються для допомоги в організації евакуації учнів до укриття та перевірки приміщень ліцею під час сигналу «Повітряна тривога», а також в обслуговуванні укриттів та перевірці території ліцею на виявлення підозрілих або вибухонебезпечних предметів.

1. Технічні працівники, закріплені за визначеними початковими класами, після оголошення сигналу оповіщення допомагають вчителям організувати евакуацію учнів до укриття і перебувають з ними разом до завершення тривоги.

2. Технічні працівники, відповідальні за перевірку приміщень, після оголошення сигналу оповіщення і евакуації учнів з навчальних кабінетів, перевіряють всі приміщення закладу на відсутність у них учасників освітнього процесу та працівників, знеструмлюють за необхідності ввімкнені електричні прилади та ТЗН, вимикають світло, по завершенню перевірки прямують до найближчого укриття на території закладу.

3. Всі інші технічні працівники, незадіяні в процесі евакуації учнів, після оголошення сигналу оповіщення вимикають за необхідності електричні прилади на своїх робочих місцях, беруть особисті речі та проходять у найближче укриття.

4. Працівники, призначені відповідальними за укриття, у разі сигналу повітряної тривоги відкривають укриття, допомагають вчителям розмістити учнів в укритті та забезпечити їх комфортне перебування. Прибирання приміщень укриття проводиться двічі на добу. Насамперед здійснюється обробка санітарних вузлів, приміщень, у яких встановлені виносні баки для нечистот, прибирання яких здійснюється за допомогою дезінфікувальних засобів. У мішки, заповнені сміттям та відходами, додаються хімічні консерванти, дозволені для використання Міністерством охорони здоров'я України, у співвідношеннях до кількості відходів відповідно до рекомендацій, наданих виробником

2.4. Порядок дій при виявленні підозрілих або вибухонебезпечних предметів

Перевірка з метою виявлення підозрілих або вибухонебезпечних предметів проводиться двічі на день під час ранкового прибирання території ліцею та вечірнього обходу території сторожем. Якщо підозрілий або вибухонебезпечний предмет виявлений учнем на території ліцею, він ні в якому разі не повинен його торкатись, а одразу ж сповістити про це дорослого, який знаходиться поруч (педагогічного або технічного працівника), який далі буде виконувати всі необхідні дії.

ДІЇ У РАЗІ ВІЯВЛЕННЯ ПІДОЗРІЛОГО ПРЕДМЕТА:

1) негайно припинити всі роботи в місці (районі) виявлення предмета, якщо такі проводяться (заглушити двигуни, зупинити техніку тощо);

2) по можливості **попередити** про знахідку інших осіб, які знаходяться поруч, а також директора ліцею або заступнику директора з господарської роботи або іншого вчителя;

3) швидко організувати відведення на максимальну безпечну відстань (не менше 100 метрів) усіх, хто знаходиться поблизу, при цьому рухатись назад необхідно по своїх слідах;

4) у разі залишення підозрілого предмета невідомою особою, по можливості, необхідно **запам'ятати** її зовнішність, одяг, автотранспорт та його номерні знаки;

5) **позначити** місцезнаходження предмета, по можливості огородити його (для огорожі можна використовувати різні підручні матеріали: дошки, жердини, гілки, мотузки, шматки яскравої матерії тощо);

6) по можливості у разі наявності фотозасобів здійснити фотофіксацію предмета та місце його розташування;

7) зберігати спокій та **не панікувати**;

8) негайно повідомити оперативні служби, надавши інформацію про характерні ознаки предмета (місце його розташування, дату і час виявлення та особу, яка його виявила), за телефонами:

102 – У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ ПІДОЗРІЛОГО ОБ’ЄКТА;

101 – У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ БОЄПРИПАСІВ;

9) не допускати до небезпечної зони інших людей та, знаходячись якнайдалі від місця виявлення або за будь-яким захисним укриттям, обов’язково дочекатися представників правоохоронних органів або ДСНС України;

10) у разі загрози виникнення вибуху негайно лягти на землю у найближче заглиблене місце (канави, ями, ритвини тощо), ногами до епіцентру вибуху, обличчям вниз та прикрити голову якимись речами або руками, при цьому долонями щільно закрити вуха та відкрити рот для урівноваження тиску.

2.5.Порядок дій при виникненні загрози терористичного акту шляхом повідомлення про замінування та одночасної загрози нанесення ракетного або повітряного удару.

Після повідомлення про замінування закладу освіти учнів та працівників потрібно евакуювати. Після цього припиняється навчання. Кожен з учасників освітнього процесу діє відповідно до алгоритму дій, наданих у додатку 12.

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА ПІД ЧАС ЕВАКУАЦІЇ

1. Класи, які виходять на очне навчання перший день - обов'язково класний керівник з відповідальним за евакуацію проводять тренувальне навчання. Евакуація здійснюється до певного визначеного місця (місце для кожного класу визначається під час тренувальних навчань і не змінюється).

2. Класні керівники – ознайомлюють учнів з алгоритмом дій під час "Повітряної тривоги".

3. Під час "Повітряної тривоги" у ліцеї звучать три довгі дзвінки.

4. Організація евакуації. Після сигналу тривоги вчитель контролює, щоб діти взяли цінні речі, тривожні валізки, кофту або куртку, спокійно шикує дітей і взявши журнал (власний записник) рухайтесь згідно маршруту евакуації.

5. Під час евакуації із закладу освіти діти виходять на три виходи:

✓ вихід №1 - 2-В, 10-А, 10-Б, 11-А, 11-Б, 3-В, 4-В, 5-А, 5-Б, 5-В класи;

✓ вихід №2 - 1-Б, 8-А, 8-Б, 9-А, 9-Б, 3-Б, 6-А, 6-Б, 6-В, 7-А класи;

✓ вихід №3 – 1-А, 2-А, 2-Б, 3-А, 4-А, 4-Б, 7-В, 7-Б класи.

Потім всі рухаються у захисну споруду, що знаходиться за адресою м. Костопіль, вул. Грушевського, 2 та найпростішого укриття, що знаходиться у закладі освіти.

6. Облік дітей. Під час евакуації - головне контролювати кількість дітей.

✓ Тривога під час уроку. Якщо евакуація під час уроку – вчитель-предметник знає кількість учнів на уроці – згідно записів у журналі.

✓ Тривога під час перерви. Вчителі або технічний персонал, які чергують на подвір'ї ліцею - проводять евакуацію учнів до укриття. Учні 1-11 класів самостійно рухаються до укриття по своїм маршрутам. Учні, які знаходяться у класах – їх евакуацію організовують вчитель на коридорі відповідного корпусу та класний керівник (якщо він у ліцеї).

✓ Коли учні займуть свої місця в укритті, класні керівники або вчитель у якого урок після перерви (орієнтуємось по ситуації) - має перевірити чи всі учні евакуювалися. Але під час перерви журналу може не бути у того вчителя, який проводить евакуацію.

Тому кожного дня, надсилати відомості про кількість учнів класному керівнику та відповідальній за евакуацію (черговому адміністратору) на початку першого уроку. Найзручніше це зробити вчителю - предметнику. А класний керівник стежить за ротацією учнів протягом дня, якщо ж змінюється кількість учнів – повідомляє класний керівник.

7. Під час перебування в укритті, сигнал «Відбій» учні чекають з тим вчителем, який проводив евакуацію.

МАРШРУТИ ЕВАКУАЦІЇ

✓ вихід №1 - 2-В, 10-А, 10-Б, 11-А, 11-Б, 3-В, 4-В, 5-А, 5-Б, 5-В класи;

✓ вихід №2 - 1-Б, 8-А, 8-Б, 9-А, 9-Б, 3-Б, 6-А, 6-Б, 6-В, 7-А класи;

✓ вихід №3 – 1-А, 2-А, 2-Б, 3-А, 4-А, 4-Б, 7-В, 7-Б класи.

Потім всі рухаються у захисну споруду, що знаходиться за адресою м. Костопіль, вул. Грушевського, 2, або ж у найпростіше укриття, що знаходиться у закладі освіти.

АЛГОРИТМ ДІЙ ЧЕРГОВОГО АДМІНІСТРАТОРА

1. Встановити додаток «Повітряна тривога».
2. Проконтролювати, щоб відповідальний увімкнув дзвінок, який має працювати більше 1 хвилини.
3. Під час евакуації слідкує за діями учасників освітнього процесу, надає необхідну допомогу.
4. Після евакуації учнів із навчальних кабінетів, здійснює перевірку всіх приміщень закладу на відсутність у них учасників освітнього процесу та працівників закладу, по завершенню перевірки прямує до укриття.
5. У середині захисної споруди черговий адміністратор, вчителі повинні допомогти учасникам освітнього процесу швидко та спокійно зайняти місця.
6. Після завершення небезпеки та оголошення про відбій тривоги адміністратор стежить за тим, щоб вихід усіх учасників освітнього процесу з укриттів здійснювався колонами або групами.
7. У разі виникнення нестандартної або загрозливої ситуації викликати поліцію охорони.

**АЛГОРИТМ ДІЙ
СЕСТРИ МЕДИЧНОЇ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ**

1. Встановити додаток «Повітряна тривога».
2. Підготувати аптечку, яку завжди мати при собі.
3. Під час сигналу «Повітряна тривога!» разом з учнями та вчителями слідувати в захисну споруду.
4. При потребі надати першу домедичну допомогу.
5. Провести для працівників закладу навчання з надання першої невідкладної допомоги.

**АЛГОРИТМ ДІЙ
ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ**

1. Встановити додаток «Повітряна тривога».
2. Під час сигналу «Повітряна тривога!» разом з учнями та вчителями слідувати в захисну споруду.
3. Організувати діяльність практичного психолога під час повітряної тривоги у три етапи:
 - перший етап: нормалізувати стан дитини, яка почула сирену;
 - другий етап: психологиня радить підтримати дітей безпосередньо під час повітряної тривоги. Для цього вчителі можуть повторювати, що вони поруч та не залишать учнів самих. Мають звернути увагу на тих, хто боїться найбільше. Відволікти учнів допоможуть руханки, аудіоказки чи ігри тощо;
 - третій етап: психологиня оголошує подяку дітям за сміливість, коли оголосять про відбій повітряної тривоги.

**ПАМ'ЯТКА БАТЬКАМ
ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ
ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ**

Шановні батьки!

Головна задача під час дії воєнного стану – збереження життя, фізичного та психологічного здоров'я дітей! Просимо Вашого відповідального ставлення, максимального сприяння та співпраці в організації безпечного освітнього процесу.

Наголошуємо на необхідності виконання наступних дій:

1. Разом із дітьми визначити безпечний шлях від дому до ліцею і в зворотному напрямку. За можливості організувати супровід дітей, особливо для учнів початкових класів. Якщо на маршруті руху є укриття, то повідомте про нього дитину і наголосіть, що під час тривоги дитина має в обов'язковому порядку перейти в найближче укриття та повідомити вас або вчителя про місце свого знаходження.

2. Систематично наголошувати дітям про заборону залишати територію ліцею під час освітнього процесу без дозволу класного керівника, адміністрації закладу.

3. Проводити бесіди щодо неухильного дотримання дітьми правил поведінки та обов'язкового виконання алгоритму дій під час повітряної тривоги, вказівок вчителя.

4. Наголошуємо на тому, що забрати свою дитину під час сигналу «Повітряна тривога» можуть лише батьки або особи, які їх замінюють (бабусі та дідуся) особисто, за погодженням з класним керівником.

5. Виготовити інформаційну візитку із зазначенням прізвища та ім'я дитини, класу, домашньої адреси, прізвищ та імен батьків, контактних телефонів, яка має бути у тривожній валізі.

6. Про відсутність в ліцеї дитини в обов'язковому порядку повідомляти класного керівника до початку навчальних занять, чітко вказуючи причину.

7. Під час «Повітряної тривоги» дитина має бути в укритті або у безпечному місці згідно правила «двох стін». Під час сигналу «Повітряна тривога» учні до ліцею не йдуть.

АЛГОРИТМ ДІЙ

для учнів під час евакуації за сигналом «Повітряна тривога»:

1. Не панікуй!
2. Візьми необхідні речі і приготуйся за командою вчителя до евакуації.
3. Будь уважним під час переклички.
4. Прямуй із класом до укриття.
5. Безумовно виконуй та дотримуються всіх вказівок педагогів під час евакуації.
6. Виконуй все швидко, без зайвих запитань.
7. Не штовхайся, не біжи - щоб не постраждати і не постраждали інші.
8. Не говори – щоб чути вчителя.
9. Не повертайся - щоб залишатися в безпеці.
10. Безумовно виконуй та дотримуються всіх вказівок педагогів перебуваючи в захисній споруді.
11. В укритті спокійно займи відповідне місце. Залишайся разом із класом.
12. Пройди повторну перекличку в укритті.
13. Якщо є потреба переміститись по укриттю (до медсестри, до санвузла), то обов'язково постав до відома вчителя.
14. Якщо погано себе почуваєте - обов'язково повідомте вчителя.
15. Якщо ви перебували на подвір'ї ліцею, під час сигналу тривоги - рухайтесь під наглядом вчителя або самостійно до укриття.
16. Після закінчення небезпеки та оголошення відбою організовано групами під керівництвом вчителя повертайтеся на уроки, дотримуючись тих самих правил. Пройди перекличку в класі.
17. У разі потреби, на прохання дорослих, допоможи іншим дітям евакуюватися. При прибутті до безпечної зони, залишайся разом із класом.

АЛГОРИТМ ДІЙ

для педагогів під час уроку,

щодо організації евакуації дітей за сигналом «Повітряна тривога»:

1. Евакуація у захисну споруду здійснюється за відповідно визначеним звуковим сигналом.
2. Вчитель миттєво сповіщає учнів про виникнення надзвичайної ситуації та припиняє навчальне заняття.
3. Педагогічний працівник (класний керівник, вчитель - предметник) нагадує дітям про головну мету та правила евакуації: не говорити, не бігти, не штовхатися, не повертатися і слідкує, щоб учні взяли всі необхідні речі. Закриває вікна, вимикає світло та всі прилади від електромережі.
4. Вчитель разом з учнями рухається за визначеним маршрутом в захисну споруду.
5. Під час руху вчитель перевіряє безпечність маршруту для евакуації.
6. Педагогічний працівник бере з собою класний журнал, свої особисті речі, організовує учнів у дві колони та якнайшвидше виводить їх із кабінету (за умови обмеженого простору діти рухаються групами).
7. Під час евакуації радять об'єднувати два класи, й під час переміщення один вчитель очолює колону, а інший завершує колону дітей двох класів.
8. Рух до захисної споруди регулюють відповідальні особи.
9. Для супроводу 1-2 класів залучаються помічники з особового складу працівників закладу освіти.
10. Вчителі допомагають учням, які перебувають на подвір'ї закладу, під час сигналу оповіщення переміститись в укриття до свого класу.
11. Під час переміщення до укриттів необхідно врахувати потреби інклюзивних класів - попередньо проводити з дітьми з ООП навчання та бесіди, передбачити швидке та спокійне переміщення їх до укриття.
12. Відповідальні особи після оголошення сигналу оповіщення перевіряють всі приміщення закладу на відсутність у них учасників освітнього процесу та працівників закладу. А після завершення перевірки – прямувати до найближчого укриття.
13. В укритті відповідальні особи повинні допомогти учасникам освітнього процесу швидко та спокійно зайняти місця.
14. Медичний працівник повинен знаходитись у відведеному для нього місці для швидкого надання медичної допомоги.
15. Після прибуття до захисної споруди, педагогічний працівник (класний керівник, вчитель - предметник) перевіряє наявність усіх дітей за списком та доповідає керівнику (відповідальній особі, черговому адміністратору) лише про відсутніх.

16. Під час перебування в захисній споруді вчителі та відповідальні особи здійснюють необхідну підтримку, заходи для комфортного та спокійного перебування в укритті.

17. Педагог залишається зі своїм класом і контролює, щоб всі учні були разом і нікуди не розходилися. Якщо в учня є потреба переміститись по укриттю, то він обов'язково повідомляє вчителя.

18. Після закінчення небезпеки та оголошення відбою учителі та супроводжуючі працівники організовують повернення учасників освітнього процесу групами на уроки, дотримуючись тих самих правил. Перевіряють наявність учнів в приміщеннях закладу освіти після закінчення повітряної тривоги.

Додаток 9

АЛГОРИТМ ДІЙ

**для педагогів щодо організації евакуації за сигналом
«Повітряна тривога»:**

Якщо ви знаходитесь у приміщенні ліцею, але не на уроці, послідовно виконайте наступні дії:

- без поспіху, істерик і паніки зберіть особисті речі;
- візьміть з собою документи, гроші, цінності;
- закрийте вікна, вимкніть оргтехніку, електроприлади, освітлення;
- візьміть з собою і при необхідності використовуйте індивідуальні засоби захисту (респіратор та ін.);
- залишіть приміщення, рухайтесь маршрутами, які позначені на схемах евакуації;
- допоможіть колегам в евакуації учнів;
- повертайтеся в приміщення тільки після дозволу відповідальних осіб.

Додаток 10

Евакуація та основне поняття про її проведення

Евакуація – це організований вихід із можливого впливу наслідків НС (якщо виникає безпосередня загроза життю або здоров'ю людини) та розміщення в безпечному місці.

Евакуація проводиться при:

- загальній аварії на атомній електростанції;
- всіх видів аварій з викидом сильнодіючих отруйних речовин, внаслідок яких виникає безпосередня загроза життю та здоров'ю людей, що проживають у зоні можливого ураження;
- загрози катастрофічного затоплення місцевості;
- пожежах;
- землетрусів, та інших геофізичних і гідрометеорологічних явищ з тяжкими наслідками;
- у районах бойових дій.

У невідкладних випадках рішення про евакуацію населення приймає керівник місцевої виконавчої влади території, або начальник ЦЗ об'єкту де сталося лихо.

Відповідність за планування, організацію і проведення евакуації працівників покладається на начальника штабу ЦЗ закладу освіти – Бирду Л.О.

Керівництво евакуацією працівників покладається на директора і органи ЦЗ та НС закладу освіти, а безпосередня організація виконання евакозаходів – на евакуаційні комісії, збірні, проміжні і прийомні евакопункти, які створюються на об'єктах.

1. Планування евакуації із небезпечних районів

План евакуації є розділом плану дій ЦЗ закладу освіти і включає :

- порядок оповіщення працівників та учнів (вихованців) про початок евакуації;
- кількість працівників та учнів (вихованців), яке не підлягає евакуації;
- строки проведення евакуації;
- порядок виводу та вивозу працівників та учнів (вихованців) із небезпечних районів;
- маршрути виводу, вивозу евакопрацівників;
- порядок доставки працівників та учнів (вихованців) із пунктів висадки і проміжних пунктів евакуації до місця розміщення;
- заходи по розміщенню евакопрацівників;
- порядок перевезення із небезпечних районів до місця роботи і назад;
- організація управління і зв'язку;
- організація захисту і всебічного забезпечення евакопрацівників в районах розміщення;

У плані прийому та розміщення евакопрацівників указується :

- кількість евакопрацівників та учнів (вихованців), яка буде перебувати;
- кількість і місця дислокації прийомних евакуаційних пунктів;
- кількість будинків та приміщень, які плануються для розміщення евакопрацівників та учнів (вихованців), їх можливість;
- розрахунки та розквартирування евакопрацівників та учнів (вихованців);
- заходи по життєзабезпеченню евакопрацівників та учнів (вихованців).

Технічне забезпечення на маршрутах евакуації передбачити силами і засобами закладу освіти, які формують колони, а також спеціалізованими службами.

2. Дії в разі евакуації

Евакуація з будівлі закладу освіти необхідна не лише під час пожежі, а й під час воєнних дій, землетрусів, повеней та інших надзвичайних ситуацій, якщо вона є небезпечною для людей, які там перебувають.

Правила пожежної безпеки для закладів освіти та установ системи визначають, що під час проведення евакуації та гасіння пожежі необхідно:

- ✓ визначити найбезпечніші евакуаційні шляхи та виходи до безпечної зони у найкоротший строк;
- ✓ ліквідувати умови, які сприяють виникненню паніки. З цією метою працівникам закладів та установ не можна залишати дітей без нагляду з моменту виявлення пожежі та до її ліквідації;
- ✓ евакуацію людей слід починати з приміщення, у якому виникла пожежа, і суміжних з ним приміщень, яким загрожує небезпека поширення вогню і продуктів горіння;
- ✓ дітей молодшого віку і хворих слід евакуювати в першу чергу;
- ✓ у зимовий час на розсуд осіб, які здійснюють евакуацію, діти старших вікових груп можуть заздалегідь одягтися або взяти теплий одяг із собою, а дітей молодшого віку слід виводити або виносити, загорнувши у теплий одяг тощо;
- ✓ ретельно перевірити всі приміщення, щоб унеможливити перебування у небезпечній зоні дітей;
- ✓ виставляти пости безпеки на входах у будівлі, щоб унеможливити повернення дітей і працівників до будівлі, де виникла пожежа;
- ✓ у разі гасіння слід намагатися у першу чергу забезпечити сприятливі умови для безпечної евакуації людей;
- ✓ щоб запобігти поширенню вогню, диму, слід утримуватися від відчинення вікон і дверей, а також – від розбивання скла.

3. Дії у разі стрільби, вибухів

У разі проведення антитерористичної операції (стрільби, вибухів) рекомендують:

лягти на підлогу обличчям вниз, поклавши руки долонями на потилицю та чітко виконувати команди співробітників антитерористичного підрозділу, вчителів - уникаючи різких рухів.

4. Дії у разі перестрілки

Державна служба України з надзвичайних ситуацій пропонує наступні рекомендації у разі перестрілки:

1. Якщо стрілянина застала вас на вулиці, відразу ж ляжте й озирніться, виберіть найближче укриття й проберіться до нього, не піднімаючись у повний зріст. Укриттям можуть служити виступи будинків, пам'ятники, бетонні стовпи тощо.

Пам'ятайте! Автомобіль – не найкращий захист, тому що його метал тонкий, а пальне – вибухонебезпечне.

2. За першої нагоди сховайтеся у під'їзді будинку, підземному переході, дочекайтеся закінчення перестрілки.

3. Проводьте заходи для порятунку дітей, за необхідності прикрийте їх своїм тілом. За можливості повідомте про інцидент співробітників поліції.

4. Якщо в ході перестрілки ви перебуваєте у будинку, – укрийтеся у ванній кімнаті й ляжте на підлогу, тому що перебувати у кімнаті небезпечно через можливість рикошету. Перебуваючи в укритті, стежте за можливим початком пожежі.

5. Якщо пожежа почалася, а стрілянина не припинилася, залиште квартиру й сховайтеся в під'їзді, далі від вікон.

5. Дії у разі захоплення приміщення

1. Зберігати спокій та намагатись уникнути контакту з терористами.
2. Якомога тихіше та непомітно повідомити правоохоронні органи про терористичну атаку, а також про своє місцеперебування.
3. Не наближатися до дверей та вікон.
4. Чітко виконувати інструкції та команди правоохоронців.
5. Сховати свої документи та візитні картки.

6. Дії у разі терористичного акту

Законодавство визначає тероризм як суспільно небезпечну діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, вбивств, тортур тощо.

Державна служба України з надзвичайних ситуацій пропонує наступний порядок дій у разі терористичного акту:

1. Не торкайтеся у транспорті, житлових та громадських приміщеннях або на вулиці нічийних (підозрілих) пакетів (сумок), не підпускайте до них інших. Повідомте про знахідку працівника поліції.

2. У присутності терористів не виказуйте своє невдоволення, утримайтеся від різких рухів, криків, суперечок і стогонів.

3. При погрозі застосування терористами зброї лягайте на живіт, захищаючи голову руками, якомога далі від вікон, зашкленених дверей, проходів, сходів.

4. Використовуйте будь-яку можливість для порятунку, але без загрози вашому життю.

5. Якщо відбувся вибух – вживайте заходів щодо недопущення пожежі та паніки, надайте домедичну допомогу постраждалим.

6. Намагайтеся запам'ятати прикмети підозрілих людей і повідомте їх прибулим співробітникам спецслужб.

7. Дії у разі пожежі

Правилами пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджених наказом МОН визначається порядок дій у разі виникнення пожежі.

Керуючись ними, працівник закладу та установи, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів, різке підвищення температури в приміщенні тощо), зобов'язаний:

- негайно повідомити про це за телефоном до найближчого пожежно-рятувального підрозділу;
- залучити систему оповіщення людей про пожежу;
- розпочати самому і залучити інших осіб до евакуації людей з будівлі до безпечного місця згідно з планом евакуації;
- сповістити про пожежу керівника закладу та установи або особу, що його заміщує;
- організувати зустріч пожежно-рятувальних підрозділів, вжити заходів щодо гасіння пожежі наявними в закладі та установі засобами пожежогасіння.

Керівник закладу та установи або особа, яка його заміщує, що прибув на місце пожежі, зобов'язаний:

- перевірити, чи повідомлено пожежно-рятувальний підрозділ про виникнення пожежі;

- здійснювати керівництво евакуацією людей та гасінням пожежі до прибуття пожежно-рятувальних підрозділів;
- у разі загрози для життя людей негайно організувати їх рятування, використовуючи для цього всі наявні сили та засоби;
- організувати перевірку наявності всіх учасників навчально-виховного процесу, евакуйованих з будівлі, за списками та журналами обліку навчальних занять;
- виділити для зустрічі пожежно-рятувальних підрозділів особу, яка добре знає розміщення під'їзних шляхів та вододжерел;
- вилучити з небезпечної зони всіх працівників та інших осіб, не зайнятих евакуацією людей та ліквідацією пожежі;
- у разі потреби викликати до місця пожежі медичну та інші служби; припинити всі роботи, не пов'язані з заходами щодо ліквідації пожежі;
- ✓ організувати відключення мереж електро- і газопостачання, систем вентиляції та кондиціонування повітря і здійснення інших заходів, що сприяють запобіганню поширенню пожежі.

У кожному закладі та установі наказом чи інструкцією встановлюється протипожежний режим, що містить порядок дій у разі виникнення пожежі: порядок і спосіб оповіщення учасників освітнього процесу, послідовність їх евакуації, виклику пожежно-рятувальних підрозділів, зупинки технологічного та навчального устаткування, вимкнення електроустановок, ліфтів, застосування засобів пожежогасіння тощо з урахуванням особливостей будівлі, її планування, розташування тощо.

8. Хто має володіти навичками домедичної допомоги

У професійних стандартах вчителів початкових класів та вчителів закладів освіти, директорів зазначені трудові функції (компетентності), серед яких наявна здоров'я збережувальна компетентність, до якої відноситься здатність надавати домедичну допомогу.

Вміння та здатність надавати домедичну допомогу не формується за один курс навчання, адже знання та вміння, які не використовуються, з часом забуваються, тому навчатися та практикувати вміння потрібно періодично.

9. Навчання учнів та вчителів діям у надзвичайних ситуаціях

Статтями 39-42 Кодексу цивільного захисту України визначено, що навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях здійснюється:

- ✓ за місцем роботи – працюючого населення;
- ✓ за місцем навчання – дітей дошкільного віку, учнів та студентів.

Додамо, що організація навчання працюючого населення покладається на ДСНС, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, а навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів – на МОН.

Практичне закріплення теоретичного матеріалу здійснюється шляхом щорічного проведення Дня цивільного захисту.

Щороку МОН видає наказ про затвердження плану основних заходів цивільного захисту, у якому передбачено проведення різноманітних заходів, зокрема тренування у закладах освіти. Обов'язкові заходи:

1. Практичне тренування щодо забезпечення безпечної та швидкої евакуації учасників освітнього процесу не рідше одного разу на пів року.

2. Проведення Дня цивільного захисту та Тижня знань з основ безпеки життєдіяльності у закладах освіти.

Радять проводити 3 протипожежних навчання на рік і як мінімум одне повне тренування з різних видів безпеки за різними видами сценаріїв, у різний час.

Ці тренування варто розглядати як реальні події, без попередження учнів, що навчить діяти та адаптуватися у реальній ситуації. Але перед цим за декілька днів/тижнів варто провести навчання учнів у класах для ознайомлення.

Правила поведінки в умовах воєнного стану

Пам'ятайте, що в критичний момент необхідно бути зібраними і сфокусованими, не реагувати на можливі провокації.

Від цього залежить ваша безпека.

Дотримуйтесь порад:

- ✓ Носіть із собою документ, що посвідчує особу.
- ✓ Тримайте в кишені одягу записи про групу крові й про можливі проблеми зі здоров'ям.
- ✓ Намагайтеся якнайменше перебувати поза житлом і роботою, уникайте місць скупчення людей.
- ✓ За можливості уникайте демонстрації патріотичної атрибутики: це може спровокувати агресора.
- ✓ Пам'ятайте, де розташовані найближчі від оселі, роботи чи місць, які ви часто відвідуєте, сховища та укриття.

У жодному разі:

- ✗ Не повідомляйте про свої плани малознайомим людям, не сперечайтесь з ними.
- ✗ Уникайте колон техніки й не стійте біля військових машин.
- ✗ Не фотографуйте й не знімайте відео людей у військовій формі.
- ✗ Не спостерігайте за ходом військових дій, ховайтеся одразу, як почуєте постріли.
- ✗ Не носіть із собою зброї, не показуйте військовим нічого, що навіть за формою може нагадувати зброю.
- ✗ Не підбирайте покинутої зброї або боєприпасів.
- ✗ Не торкайтеся вибухонебезпечних або просто невідомих чужих речей, бо звичайні побутові предмети можуть бути заміновані.
- ✗ Не носіть армійської форми, камуфльованого одягу чи одягу з шевронами. Надавайте перевагу одягу темних кольорів, що не привертає уваги.

**Алгоритм дій
на випадок загрози виникнення терористичного акту
шляхом повідомлення про мінування та одночасної загрози
нанесення ракетного або повітряного удару**

**Алгоритм дій вчителя та відповідальної особи під час проведення
навчальних занять**

Під час проведення евакуації необхідно:

- визначити найбезпечніші евакуаційні шляхи та виходи до безпечної зони у найкоротший строк;
- ліквідувати умови, які сприяють виникненню паніки. З цією метою працівникам закладів та установ не можна залишати дітей без нагляду з моменту виявлення пожежі та до її ліквідації;
- евакуацію людей слід починати з приміщення, у якому відбулося замінування, і суміжних із ним приміщень, яким загрожує небезпека. Дітей молодшого віку і хворих слід евакуювати в першу чергу;
- у зимовий час на розсуд осіб, які здійснюють евакуацію, діти старших вікових груп можуть заздалегідь одягтися або взяти теплий одяг із собою, а дітей молодшого віку слід виводити або виносити, загорнувши в ковдри або інші теплі речі;
- ретельно перевірити всі приміщення, щоб унеможливити перебування у небезпечній зоні дітей;
- виставляти пости безпеки на входах у будівлі, щоб унеможливити повернення дітей і працівників до будівлі, де виникла пожежа;

Правила евакуації для дітей:

- Не говори – щоб чути вчителя
- Не біжи – щоб не постраждати
- Не штовхайся – щоб не постраждали інші
- Не повертайся – щоб залишатися в безпеці

Правила евакуації для педагогів:

- Евакуація здійснюється за відповідним звуковим сигналом, який, у разі потреби, активує черговий адміністратор.
- Нагадайте дітям про головну мету евакуації: їхня безпека та правила евакуації: Не говори. Не біжи. Не штовхайся. Не повертайся.
- Закрийте двері та вікна.

- Візьміть з собою шкільний аварійний набір, відро (може бути складним), сумку для швидкої допомоги.
- Перевірте безпечність маршруту для евакуації.
- Під час евакуації радять об'єднувати два класи, й під час переміщення один вчитель очолює колону, а інший завершує колону дітей двох класів.
- Допоможіть дітям з інвалідністю та маленьким дітям.
- Евакуація здійснюється до певного визначеного місця (місце для кожного класу визначається під час тренувальних навчань і не змінюється).
- Після прибуття на визначене місце, перевірте наявність усіх дітей за списком.
- Залишайтеся зі своїм класом і просіть учнів бути разом, бути усім класом разом, нікуди не розходитися.
- Якщо небезпечні умови зникли, здійсніть зворотну евакуацію назад до класів, дотримуючись тих самих правил.